

Joensuun kaupungin lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

KH 13.06.2022 § 244
3597/00.01.06/2022

Työ- ja elinkeinoministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi 27.6.2022 mennessä.

Tausta

Esitys liittyy pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelman toteuttamiseen, jonka keskeisenä tavoitteena on työllisyyden vahvistaminen ja työllisyysasteen nostaminen 75 prosenttiin. Hallitusohjelman mukaan kuntien roolia työllisyyspalveluiden järjestäjänä vahvistetaan ja tätä tavoitetta toteuttamaan käynnistettiin 1.3.2021 työllisyyden edistämisen kuntakokeilut. Kuntakokeilussa kokeilukunnat vastaavat osin alueensa työ- ja elinkeinopalveluiden tarjoamisesta. Joensuun seutu on yksi 25:stä kuntakokeilualueesta. Joensuun seudun kuntakokeiluun kuuluvat Joensuu, Kontiolahti, Liperi, Outokumpu ja Polvijärvi. Joensuun kaupunki toimii vastuukuntana kuntakokeilussa.

Kuntakokeilujen ollessa vielä aluillaan, päätti maan hallitus kevään 2021 puoliväliriihessä, että valmistelua TE-palvelujen siirtämiseksi kunnille jatketaan. Hallitus linjasi puoliväliriihessä, että siirron yhteydessä luodaan rahoitusmalli, joka kannustaa kuntia kehittämään toimintaansa työllisyyttä edistäväksi. Linjauksen mukaan lain valmistelussa tähdätään siihen, että kunnan vastuuta työttömyysturvan perusosan kustannuksista laajennetaan sekä työttömyysturvan ja työttömän palveluun aktivoinnin välinen kytkös poistetaan. Valtio ja kunnat jakavat jatkossa työvoimapalveluiden rahoitukseen liittyvää kustannusvastuuta, jolloin turvataan kuntien kannusteet järjestää palveluja myös heikommassa työmarkkina-asemassa oleville kuntalaisille.

Lakiluonnos

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki työvoimapalveluiden järjestämisestä, jossa säädettäisiin kunnan järjestämistä työvoimapalveluista ja niihin liittyvistä tehtävistä. Nykyinen laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta kumottaisiin.

Esityksessä vastuu työnhakijoille sekä yrityksille ja muille työnantajille tarjottavista työvoimapalveluista siirrettäisiin pääosin kunnille. Työvoimapalveluiden järjestäminen ja muut työvoimapalveluihin liittyvät lakisääteiset tehtävät muodostaisivat kunnille uuden valtiosuustehtävän. Työttömyysetuuksien rahoitusvastuita uudistettaisiin siten, että kunnan rahoitusvastuu laajenisi työmarkkinatuen lisäksi koskemaan peruspäivärahaa ja ansiopäivärahaa. Lisäksi rahoitusvastuu alkaisi nykyistä työmarkkinatuen rahoitusvastuuta aikaisemmin ja kasvaisi portaittain työttömyyden pitkittyessä. Kunnan rahoitusvastuu ei myöskään katkeaisi työttömyysturvalaissa tarkoitettuun työllistymistä edistävään palveluun osallistumisen ajalta kuten nykyisin. Työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirtyessä kunnille, kunnilla olisi luonnoksen mukaan nykyistä paremmat mahdollisuudet vaikuttaa työttömyysetuksista syntyvään rahoitusvastuuseen järjestämällä työttömille palveluja, jotka johtavat tehokkaasti työllistymiseen avoimille työmarkkinoille.

Esityksen mukaan valtiolla olisi jatkossakin kokonaisvastuu työllisyydestä ja työvoimapalvelujärjestelmän valtakunnallisesta toimivuudesta. Valtio vastaisi kuntien työllisyydenhoidon tehokkuuden seurannasta ja arvioinnista sekä laillisuusvalvonnasta. Valtio tarjoaisi työvoimapalveluihin liittyvät valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut sekä ylläpitäisi valtakunnallisia tietovarantoja. Valtion paikallisviranomaisina toimivat työ- ja elinkeinotoimistot lakkautettaisiin ja niiden nykyisin hoitamat tehtävät, joita ei ehdoteta siirrettäväksi kunnille, sijoitettaisiin

valtionhallinnon sisällä uudelleen pääosin KEHA-keskuksen tehtäviksi. Poikkeuksena olisivat työ- ja elinkeinotoimiston nykyisin hoitamat työntekijän oleskeluluvan osalupaan liittyvät tehtävät, jotka siirrettäisiin Maahanmuuttovirastolle.

Laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta kumottaisiin ja korvattaisiin uudella lailla työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta.

Joensuun kaupungin lausunto

Joensuun kaupunki kannattaa työllisyydenhoidon vastuun siirtymistä kunnille. Kunta vastuutahona on lähellä asukkaita, avoimia työmarkkinoita, työllisyyttä edistäviä palveluita sekä paikallista toimijaverkostoa. TE-palvelujen siirtyminen pysyvästi kunnille on luonnollinen jatkumo työllisyyden kuntakokeiluille, jotka ovat vahvistaneet kuntien osaamista ottaa vastuulleen myös työllisyyden hoidon lakisääteisiä tehtäviä. Sosiaali- ja terveystieteiden siirtyessä hyvinvointialueelle kunnan työllisyyttä edistävän toiminnan painopiste siirtyy elinvoiman edistämiseen, minkä johdosta kokonaisvastuu TE-palvelujen järjestämisestä istuu kunnalle erinomaisesti.

Lakiesityksessä määritelty, työvoimapohjaan perustuva järjestämisvastuualue ei vastaa todellisia kuntayhteistyön perustuvia tai työssäkäyntiin pohjautuvia alueita. Kunta on järjestänyt työllisyyttä edistäviä palveluita omana toimintanaan jo vuosien ajan muodostaen yhteyksiä alueen työmarkkinoille sekä työllisyyttä edistävään palveluverkostoon. Kunnalla on paras tieto paikallisista olosuhteista sekä asiakkaiden tarpeista työhön tai koulutukseen etenemiseksi, minkä vuoksi kunnalle tulisi antaa aidosti mahdollisuus suunnitella ja järjestää palvelut parhaalla mahdollisella tavalla joko yhteistyössä muiden kuntien kanssa tai itsenäisesti.

Järjestämisvastuun lisäksi esityksessä on kuntatoimijan näkökulmasta epäedullisia tai kysymyksiä herättäviä yksityiskohtia, jotka kaipaavat tarkentamista lainvalmistelussa. Valtion rooli, valtionosuuden perusteet, työttömyysturvan rahoitusvastuun muutos, JTYP-lain mukaisten palvelujen ja henkilöstön siirtymisen valmistelu sekä tietojen käsittelyyn liittyvät kysymykset tulevat olla ratkaistuna esitystä perusteellisemmin, jotta merkittävä muutos TE-palvelujen järjestämisvastuussa saadaan toteutettua asiakkaan palvelut turvaten.

Liitteenä on Joensuun kaupungin lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi.

Valmistelijat: Työllisyys-, talous- ja hallintopalvelut

Kaupunginjohtajan päästösesitys:

Kaupunginhallitus päättää

antaa Työ- ja elinkeinoministeriölle liitteellä olevan lausunnon luonnoksesta hallituksen esitykseksi julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi.

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.

Joakim Kärkäs liittyi kokoukseen asian käsittelyn aikana.

Asseri Kinnunen poistui kokouksesta asian käsittelyn aikana.

Työllisyyspäällikkö Riikka Vartiainen ja talousjohtaja Satu Huikuri olivat kokouksessa asiantuntijoina asian käsittelyn aikana.